

מלהתקרב אליו. תפילתו היתה מחרידה את הנפש. הפסוק „סמר מפחדך בשרי“, התגלם בו במלואו, שערות ראשו סמרו מיראת שמים. בשעה שצעק „ברוך חי לעד זקנים לבצח“ ידעו הרועים, כי הגיע הזמן להחזיר את הצאן העירה. „הרבי צועק חי“ אמרו בפולנית. חסידיו היו יהודים בני תורה ושמחים בחלקם ולפי דעת רבי ישראל מרוזין, היו אלה התלמידים המושלמים ביותר שאיזה אדמו"ר הניח אחריו. בגליציה המערבית, מקום שם הכתה החסידות שורש חלש ובאחור זמן רב בגלל העניות הגדולה וההתנוונות הגופנית והרוחנית, הוכתר למנהיג רבי נפתלי מרופשיץ הפקח. הוא היה אישיות כבירה. מצד אביו התיחס על משפחת רבנים מפורסמת, מצד אמו התיחס כנכדו של רבי יצחק הורוביץ מהמבורג. רבי אלימלך דחהו מעל פניו בגלל יחוסו, שיכול לגרום לגאווה. רק אחרי הפצרות רבות הסכים לקבל את האברך, שהתבלט אחר כך בעמדה עצמאית בין תלמידיו ונסה לרכך את קפדנותו של רבו, רבי מנדיל מרימנוב, כדרך ש„היהודי“ נסה לתקן את טוב לבו של רבו ה„חווה“. אחרי הסתלקות המורים הגדולים והתגלות שיטה חדשה ומהפכנית בפולין, היה מוכן לפרק את נשקו ולבטל את החסידות כליל ולחזור אל הדרך הישנה. את רבי יוסף באבד, רבה של טרנופול בעתיד, מחבר הספר „מנחת חנוך“, אחד החבורים החשובים שבזמן האחרון, שבקש להצטרף אל קהל חסידיו, שלח הביתה אל ד' אמות של הלכה: אל יתערב עם שונים. אולם, לבסוף נוכח לדעת, שאין להחזיר את גלגל הזמן אחורנית.

יצחק בן אברהם שניאורסון

חתימתו של ה„חווה“ מלובלין

בפולין פרצה מחלוקת חמורה בין מעריצי הצדיקים הזקנים ובין חסידיו רבי יעקב יצחק מפשיסחא. הופיעה אישיות חדשה, רבי שמחה בונם מפשיסחא, שיצחק מיזס העיד עליה, כי הוא ורבי נפתלי מרופשיץ היו האנשים הפקחים שבדור. הוא היה בנו של המגיד מוודיסלב, המתחרה המפורסם של המגיד מדובנא הממולח. שניהם נשאו את התואר מגיד, בהיותם מגידים נודדים, ולא כדרך שכנו החסידים ורבי משה חיים לוצטו את הנואמים בחסד עליון, העומדים במדרגה אחת פחותה מן הנביא. הוא השתלם בצעירותו בתורת הרפואה ואחר כך למד רקחות בדנציג וכך בא במגע עם פורקי עול תורה והמתחדשים. פגישה אחת עם רבי דוד מללוב הספיקה, כדי להפוך אותו לחסיד נלהב. לאחר שהכיר את רבי משה לייב מססוב, הצטרף אל „היהודי“, אשר הקסים אותו ברוממות רוחו והעריכו, כמו את הרמב"ם בשעתו, כרופא נפש למחלות הנפש. אחד הזקנים מ„הצבא הגדול“ ספר לי, כי הוא ורבו, רבי קלמן אפשטיין מקרקוי (בעל „מאור ושמש“) ישבו עם רבי בונם על גבי עמוד עץ לפני בית המדרש בלובלין ושמע כיצד התאונן רבי בונם באזני אותו תלמיד של רבי